АҬСНУ

ЕСУ—МЧУБЖА ІҬУТЦУА ДЕМОКРАТ ГАЗЕҬУП.

АХУ 1 м. 50 к. АХУ 1 м. 50 к.

№ 29. АСАЫША ОКТЯБР МЗА 18 АЗУ 1919 ШУҬУСА-РААН. № 29.

АГАЗЕҬ „АҬСНУ“ А-КАНТОРА АҨНУҬ:

Агазеҭ „АҬСНУ“ азу акресподенціа аҭеиуа ҵа іслургаҭу аҟаад аздаҵрк ҵуп іаҭуу.

Мзкы агазеҭ „АҬсны“ хуе іаҵуп ... - 35 м.

Агазеҭ іаҭумалоуа а-статіаҟуп обҭаҳҭуа, іаазҭіа іаҳ іруэхнурҭуам, інурхуеит.

Ҵа еілургаҭу іҭум, зуеілургара ҵау а-статіагу агазеҭ іамаҭахум аку еҵш іахуаҵшуеит.

Агазеҭ „АҬсны“ адрес:

Сухумъ типографія Зайдшера.

АҬА ЗҬҬЗ ЕҬГА ІҬА ЕҬГА ДУІМОУТ.

Ала-ҵда.

Ѳеіҭшак аҵуҭҳаҵа рҭбжанагалаҵ ргу еізҭхан, аіҭца ірумаз шаҭу, сіеҭуҵну анхара іалагуеит. Аіҵба, Беслан аҵга іаҳҭуаз ус рбуан: Уеіҭаба, даара угуха» дагуа ҵуумшааит. Еґраану шеіеҭзаргу іара дшеі-аілашт уар уҵуҟуіҵалашт; акурҵумазар ізурҳаз уара уоуп, іаныҵшуа зеґ іара іхуҭ іадуіҵхазалашт; (узбаху ахҭіҳаҵуазґ, іуаҳҳарґ ізхуарҵоузеі акумзар, аза б іа узҭіҳуамузт). Уі ацкус уіеҭну унха, уара узҭ ҳара іҳалгумшара еґуҟаларум“ Аіҳаба Лауанґ убас аҵга іарҳуан; аеҭца аіҵажара іҟуҵуит, аіҵгуршраґу іалагуеит.

Ѳнак Беслан аҵсҳа шарҵацаг ҳа дахнҵалаз бгнеак ібуит. Імала ізаамгоуаҵа аҵуіба, іуапа еіҵухну ілаҵурҵну аҳҵарак дцеит. Ехиҳаххалаґ акаеҭ рху іҵурмшаташаҵа ізурбгуаз ауаа реґ дцеін іалаҵусҵаҳа аҳаҵала ус реіҳуит: „Сунасҵ ҵан, Сардгмхарга маҵурк сымхауит, аҳ іҵа Ардаҵ н дсымха ҵсит, дсуҵуҵахуроуп“-ҳа. Реіҳа дзҳуҵгуҵуазґу аҳ даабну дуіхуамҵҭит. „Уара узкуҵрга аус ууит. Ҳара ҳазкунурҵроуі, аҳ-іҵа-моу іла уҭну ҳаудгібалар ҳаҵнхарсмат і“ ҳбеит зеґу. Беслан іеґнеіхан еҭа-еіҳаба іеґу дцеін аиҵ іҭреіҳаз еҵш еібеит. Уі еҵш ҵамлар бзіан, іамукуа унакуҵаґ схуабаҵусҵахуа, ҳаҳҵах уа ҳаіҵзахаропа, іҳан Лауан ікарҵул-ҵаґ аҳаҳҵеі іҭҵаз ілабашеі ааҭҵіхун еҭа дсіҭҵалан ауапа зҵуршуз аеґ дуклст. Ауапа кнґ данааха, аеа еіҵхуаа іҭҵаз данаахуаҵш, ізусеірхуеит. Беслан даагулан ус іҳеит; „Сара сымдуррала ісуҵжрамуз, ісҵарамуз. реґ іҭсанаҳуаз еҵш ргуґу сзуҟаз ҵуҭанґ еханзаґ угусавалану схуҵурҵаланґ сҵҟаны. Абрі еҵш анузу ҵара іҭуасҳаз еҵш зеґу ерҵалан ҳрасҳеит, ахаа ожраанҵа у-ҵаҵуоуа ізаҳуҵуҵ сузрҵуаз аҵ даҳ-ҵуҵу дсзхаҵҵит. Еханда ҵара сгазаханґу збеит, саҭа уда ҵуніха дуҭсумамузґу здурҵит“-Удрфаҭґу еіҵхааит, Анца ҵара ҳаҵумерҵ н, Анца ҳаіҵукурҵан“, іҳан Лауан інапҵуа рҵаҵазану еҭа (аеа ҭҭуз) даагудкаґну акаѳҳа ажеіҵҭаа раҵа аазґірҵеит. Нас аіҭца Анца іріҵаз аҵарах ѳґҭҵухну ҵара рҵуит. Беслан ҳамашур саҵуҵеіҳа зеіҳаҵуаз (асоуп) іҟала ҳа анраҳа іҵхаҳаҵ ачарҵеґу ҳмеит.

Уі нахус аіҭца рҳаґґ еіҵуҵану Анца іҭіҳарала аҳхара іалагуеит.

Н. П іҵа.

ҲАҬҬЦА АҬҬХАРУАА ААМҬУ ІЗҬАГУЛОУУІ РУ-МУҬҬЛУСУІ.

Іҵаҳаҳазар ҟалаҵ, ахаҵуіҵра іеґурґ іҟалеіт, амілаҵҵуа дасу рху іаҵуіҵхуеит, рҵаҳуҵцда рху арчеіра рнапу аеґу іҟалеіт, анурҳа нхуҵ аҭҭхаруаа рху ааідурҵулан, аґурҵкуеі, аермаҵуеі, аҵаҵарҵуеі іҭурҵуа еҵш ҳарґурҳхуеізакнурҳеґуҟаҳцан рҳаҵ аус уура іапалага, адоброволцца-аказаҵҵуа-фарҵжлан (ҵсҟан аҭҭхаруа румч еідурумкулацузт) іхуаену ҟуҭ румҳоуа інарҵуҭеит. Аха аҭҭхаруа, аҳуҭ-ҳаґґу ахаҵуіҵра аҵсееҵш ізуҵхазооз, ҭус аказаҵҵуа ҳҟарҵарҵу Анца іҳаааит рҳаи, азнак азу ірхуаеит аха маза Дагестанаа ачерҵасаа аіҵажара уа, ахуі аҳуҵуі рудгало, румч андрҵуҵуа аҭхаруаас іҟаз зеґу ѳеіцгулан, атахҳа ірулаҭаз адоброволцца іфарҵсун даара аҭур нурҵеит.

Іргеит аҟалаҵ Дербент, убас акур аҟалаҵҵуа. Абар аҭхаруаа рудґуи ахунзаназуа ідрцҵарҵу аґрґум.

Абас аібаҭра дуу рбжалт аҭхар. доброволцеі. Макіаа аҭхаруаа аіааіра ҳумоуп. Румҵлус еізан ҵаҵ іҵуҭоуп. Іулаз аҭхаруа хус ірумоуп, амфа іҵурпауеит іґулаз аҭхаруаа-эклар.

Ч.

ҲАҬМАҬ АҲУҲ ШУКУЗ.

Ѳнак ҳаҵмаҵ ҳуҳ-кра-ҳа дцеит аҟалаҵ ах. Ішуждуруа еіҵш аҟалаҵ аеґу аҳуҳҵуа ѳну-цуҵхаза аҵраҵуа рзуҟаҵану іраазоит. Ҳаҵмаҵ хурҵуик азна аҵшуҵуеі, імачумкуа, (іауну) азахуга арахуҵуі аашҵуіхун іґуеит данцоз. Аҟалаҵ далалон еіҵшаану ібеит амфан фнук аҵуан ахубраеґу ҳуҳк шуҵуҭаз. Ірахуҵ ѳеіцухну, аҵшуҵуа руаку аакулуіцан арахуҵ азхук ала іеҭҳану аҳуҳ ааіґуара аҵшуҵуа еіҟа ҵузк аҵцану ікаіҵсеит. Аґуі аз-хукуі ахурҵуп іҟахаз аҵшуҵуеі імаану днаскіаа даагулт, аха аҳуҳ Ҳаҵмаҵ іҟаіҵаз акґу азгуамҵазеит. Ҳаҵмаҵ аҳуҳ іазгуамҵазҵца анеіба, даалаган аҵшуҵуа акакала аҳуҳ ааіґуарах ірҵуа далагуеит. Аҳуҳ аҵха іка-ҵаҵуаз анаба акакала афара іалагуеит. Ҳаҵмаҵ аҵчуҵуа рурҵра даҵуцун мачк іеҵхеікуит. Аҳуҳ ааіґуа суіґуа іка-ҵсаҵуаз аҵшуҵуа зеґу анафа, уаҳа абакаҵарҵі-ҳа ішунаҵшу-аҵшуаз іраҵану іаҳкаҵсаз абуит. Афур-ҳа ілбаа-ҵрҵ іпеін аҵшуҵ-ҵуа рҵфара іалагуеит. Аҵшуҵуа афара ішаґуз акумкуа, іа ъ гуамҵазакуа арахуҵ зхаз аҵшуҵ амхафзҵуп. Ҳаҵмаҵ аҳуҳ рахуҵла іґаҳаз аҵшуҵ шафаз ангуеіҵа арахуҵ дахуа далагуеит. Аҳуҳ рҵҵа ішґаҳаз-аҟара гуфарас іаіоун іҵурҵ-руа іхалоуа іалагуеит.

Ауаа ігулаз данурба, ааігуа ігулаз „аҟараул“ ірҳеит. Уі дааін аҳуҳ іҵзуіс, Ҳаҵмаҵ днагану аус даіҵеит. 3 - 4 мзу рҟара Ҳаҵмаҵ убрі аҵуҳуала дзакун. Уі нахус Ҳаҵмаҵ ҳуҳ зара іҵаану неіхуімгуеит.

Мушні Аҳашба.

АГАЗЕҬ „АҬСНУ“ АРЕДАКЦІА АҨНУҬ.

Арі аҵхунра ҳгазеҭ іаҳаҵцаша азкабжҵуа аҟуҵаҟуа рахҭ еґҳамамкуа ҳаҟан. Уі аіҳарак ізаабоз арҵаѳца аклесуа рҽґ рҟрамзара акуп урҵ рзуҵҵуа рҽґ іаҟрҟалалґ ҳгаз ҵ іаҳаҵцаша аҟуҵаҟуа

АЛАҬАРА ЗМОУ АҬҬУ БҬІА АІУҬҬШААРА.

Зунхара іаҵклаҵшуа аху анусҵуіх аеґ бҵа, аус-ура зулшуа сымаҵда згуахуа, іааіхуароуп аеґ-ҵуҵуа, ізфуҵдоу, алаҵара змоу.

Абрі еҵш аеґ уаѳґ іалґеідуруа іаҳҳаҵ уажґ. Аеґ іаауху ҵаса ахуҵҵшра уалагароуп ахґ аеґ.

Аеґ бҵа ахґ дуухуоит, аалахґі аргуцусҵеі ҵбаану, аҵламҳґ аҵаҵа аѳбаѳук рбжара уҵачкум бжазозароуп.

Ахуда іҵцанґ іґаҟазароуп, аха іҵсуладамзар-ауп „Ахмут“ азу іуҵахґзар, аҵґжфа мцху аҳ... Ашҵґ ҟаҟазароуп, ажфаеґ мцхґ еіґкуламкуа, аҵҵа гуаґдамзароуп-іаашазароуп, (зубҵа гуаґдоу амч куадахоит;) агуґама ҵбаазароуп; ҵуґагас іуҵахґзар абҵа кіаґчзароуп: амгуа дуҵдамзароуп, зумгуадуу лассґ іааҵсоит, амч мачхоит. Аеґ-хуҳара аҳґ аҵсуара дуук уахуамҵшуп; аеґ мцхґ ашшазмоу ікуадахоит, амч мачхоит. Аҟармґкіа ѳнґ аеґ-хуҳара аан, даара уаѳґ дажоит; аеґ бааҵсґ, аеґ маҳа, аеґ нуҵцарах, ажґ аркнґ еґ-бзаҵас іазґаҵанґ ху-дуула ірҵґіуеит.

Аеґ ашаҵҵуа памзароуп, іаумзароуп; зшапґ аунґ іпанґ ізҵоу аеґ мчла ікуадахоит; (аеґ-куар шама-хада іґеґфх уам.) Ашаҵхґцуа ҵаҵамзароуп, іґҵанґ іґамзароуп; ҵґґца ҵбаазар-ауп. Аус ґуа аеґ ашаҵхґц іаркнґ аҵґжфа ґґза саршунк іреіцамзароуп, фаршункґі фнаҵхґрґуаракґі ф-вершоккґі іреіцамзароуп. Аеґ-іґуҵуа рґлша ра мачхуоит, рнґґугара ҳанҵароуп. Ѳоуп аеґ-хуччуаґґ анґґугара бзіа рҵахґп. Аус ура азґн аеґ зґхуҳауа аеан іхуарҵам дґук; алаша іхуҳароуп; аеан знґ імакіахоит, ашҵах аеґус аазароуп, аус ура дґук алшом.

Аеґ зґхуҳауа аҟураґґ еілкаанґ імазароуп. Ізбан акузар, аеґ зґҵура хучҵоуі, зґҵура дґуҵоуі аус уразґ іхуарҵам. Аус уразґ ібзіоуп аеґ фґшуҵусеі жаѳа шуҵусеі-рбжара іҵагґлоу. Фґшуҵуса іреіцоу амч ҵуҵам, жаѳа шуҵуса іреіҳау маҟаҵоуп, ґі нахус амч куадахоит аха зкан бзіоу аеҵуа жаѳа шуҵуса рнаѳсґґ краамҵ аусура зулшуа ҟалуоит. Аеґ-ҵура ахаҵґц алоуп ізлардуруа. Аха дурѳагіх аеґ аҵура злардурҵуо ґґоуп; ҟаҟаґґі аґіш калкулозар, алакґца мцхґ іҵаѳаѳазар, алґмҳаҵуа (кудґшґзар) іґґфарґзар, чеіҵуазар ахґ хушлаҵсазар. ус іҟоу-еґ масуоуп. Аха еіҳа хаҵґґцлоуп аеґ аҵура злардурҵуа, аіҳарак ҟаҟаґґі аҵґхаҵ хаҵґґцуа аҵҟагаҵуа ҳа ізґґҵґхаҵуа рґла. Аҵҟагаҵуа хаҵґґцуа аеґ фба амоуп, ашҵахґґіҵуа аѳхаҵґґцк (убґрҵ ракґ) анаҵара хаҵґґцуа ҳа ірґґҵґхоит; раасс аѳба агубжанґґҵуа ҳа ірґґҵґхоит, аґірҵ іаанхаз аҵґхаґґіҵуа аѳхаҵґґцк

ҲАҬМАҬ АҲУҲ ШУКУЗ.

Ѳнак ҳаҵмаҵ ҳуҳ-кра-ҳа дцеит аҟалаҵ ах. Ішуждуруа еіҵш аҟалаҵ аеґу аҳуҳҵуа ѳну-цуҵхаза аҵраҵуа рзуҟаҵану іраазоит. Ҳаҵмаҵ хурҵуик азна аҵшуҵуеі, імачумкуа, (іауну) азахуга арахуҵуі аашҵуіхун іґеит данцоз. Аҟалаҵ далалон еіҵшаану ібеит амфан фнук аҵуан ахубраеґу ҳуҳк шуҵуҭаз. Ірахуҵ ѳеіцухну, аҵшуҵуа руаку аакулуіцан арахуҵ азхук ала іеҭҳану аҳуҳ ааіґуара аҵшуҵуа еіҟа ҵузк аҵцану ікаіҵсеит. Аґуі аз-хукуі ахурҵуп іҟахаз аҵшуҵуеі імаану днаскіаа даагулт, аха аҳуҳ Ҳаҵмаҵ іҟаіҵаз акґу азгуамҵазеит. Ҳаҵмаҵ аҳуҳ іазгуамҵазҵца анеіба, даалаган аҵшуҵуа акакала аҳуҳ ааіґуарах іҵуа далагуеит. Аҳуҳ аҵха іка-ҵаҵуаз анаба акакала афара іалагуеит. Ҳаҵмаҵ аҵчуҵуа рурҵра даҵуцун мачк іеҵхеікуит. Аҳуҳ ааіґуа суіґуа іка-ҵсаҵуаз аҵшуҵуа зеґу анафа, уаҳа абакаҵарҵі-ҳа ішунаҵшу-аҵшуаз іраҵану іаҳкаҵсаз абуит. Афур-ҳа ілбаа-ҵрҵ іпеін аҵшуҵ-ҵуа рҵфара іалагуеит.

Аҵшуҵуа афара ішаґуз акумкуа, іа ъ гуамҵазакуа арахуҵ зхаз аҵшуҵ амхафзҵуп. Ҳаҵмаҵ аҳуҳ рахуҵла іґаҳаз аҵшуҵ шафаз ангуеіҵа арахуҵ дахуа далагуеит. Аҳуҳ рҵҵа ішґаҳаз-аҟара гуфарас іаіоун іҵурҵ-руа іхалоуа іалагуеит.

Ауаа ігулаз данурба, ааігуа ігулаз „аҟараул“ ірҳеит. Уі дааін аҳуҳ іҵзуіс, Ҳаҵмаҵ днагану аус даіҵеит. 3 - 4 мзу рҟара Ҳаҵмаҵ убрі аҵуҳуала дзакун. Уі нахус Ҳаҵмаҵ ҳуҳ зара іҵаану неіхуімгуеит.

Мушні Аҳашба.

АГАЗЕҬ „АҬСНУ“ АРЕДАКЦІА АҨНУҬ.

Арі аҵхунра ҳгазеҭ іаҳаҵцаша азкабжҵуа аҟуҵаҟуа рахҭ еґҳамамкуа ҳаҟан. Уі аіҳарак іваабоз арҵаѳца аклесуа рҽґ рҟрамзара акуп урҵ рзуҵҵуа рҽґ іаҟрҟалалґ ҳгаз ҵ іаҳаҵцаша аҟуҵаҟуа

АҨҚА АПОЛК АҬҬУ.

Октябр 12, ахулбчхі 10 сааҵ рзы аказаргуа рҽґ асуҵаҟуа іаірі ахуса ду ҵрҵеит. Бдар хкус еібаґґас іҟоу іслмхус аґдамлеіт. Абас фсеаҵк хусеаҵк раҟара ахуса іаґґуп: іхуст шаҵла, пулемгіа, бомбаа, бабраанта, жак ала, Аҟуа іґрдуҵеит. Нас рабҵар шрумаз 40 раҟара (еіҳаупґґ рҳоіт) ібаланґ іҵеит. Еіҳарамук самурзаданаа Одґшаа роуп Рху зхдурҵаҵ-ҳа макіана ҵа еілурганґ іҳаздуруам.

АГАЗЕҬ „АҬСНУ“ АКАНТОРА АҨНУҬ.

Агазеҭ „АҬсны“ аҵуҭуо, іаҳаҵмҵаз аҵара аазумгалаз ҳґґуҳ. Ґґреґцнґ агазеҭ аху аазжгаларазґ, аҵаазумгалаз агазеҭ ізунаҵґґра іаҳуҵґґцуеит.

Аҟуа ауч сіка (анхурҵа) аазхуарцґ зҵахуу раҳ.

Аучастка аѳнґ бзіа зҵґґлоу, ма ішаанагара ѳнґ хучук зҵагулоу, ма баша оѳґ іхґ нуҵеікурҵґ іҟоу хубрак зҵагулоу аку а скуандаз згуахуа агазеҭ „АҬсны“ аконтора-еґ дааір амфа дуҵурҵоит, іґурбоит.

Рґхуҵуа 20,000 м. інадуркнґ 230,000 м. рҟкуз хус ізмаҵуоу.

РЕДАКТОР АГУҬ.

Сухумъ, Типографія А. М. Зайдшера

рҽґ іҟалуо, алаку еиараалаҵуа, ажкґґґґі аҳоу бзіаҵуа (легенда) рччҵунцеі дареі рула іҳагхарумҳа ҳаҟан, аха абар арцаѳца рзуҵҵуа рҽґ іґеіжҵеі 20-мшчцуеит, урҵ раазґімзоҳа еґаабоуам.

Убрі аґчнґ акґ еіҵґчмкуа ҳґґчоит арцаѳра ґґчкунцеі ҵареі агазеҭ іаҳаҵцаша ажкабжҵуа, ҳагґґмурхаразґ, іара убусцца ҳґґчоит еха ожраанҵа агазеҭ аҟабаа адзбалаҵуоз, аҵґуа аазґіҵуоз ґґарнахусґґ ґґаґґмааґґаразґ.

АХУЛҬҬЦУС.

(Аурсҭ аґчҭ).

Знґ аҵсҭуеі аҵсаатҵуеі аібґґра-дурґман. Знґ аҵсҭуа еіааіуан знґ аҵсаатҵуа... Ахулҵґс усҟан іпеіааіуа іґґжан. Аҵсҭуа анґіааіуаз сарґґ сґґҵсґґуп ҳа ҵусґґцас інґґуа уа іґґлан. Аҵсаатҵуа аніааіуа ґґ іґґхуан. уґґх іґґлан іҵґґруа. Аґґаґґа, іапеібаґґуаґґза, аінґґшара рґбжарґґеит. Нас аҵсґґґуаґґґ, аҵсаатҵуаґґ рахасаб рбуан, іґґдґґлазґі іґґдґґмґґлазґі еілдґґґуан. Ахулҵґс іауазґґ наґ-ааґґґ зеґґ ірбуон. Аҵсґґуа іґґзбґґт уаҳа рааіґуара інарґґґґґзразґ, ҵґґґґґ